

Nieuw noodsteunpunt? De oude worden wegbezuinigd

Collectieve weerbaarheid bestaat al, schrijven Annerike Hekman en Winanda Hoegen-Kuiper. Maar de dorpshuizen, buurthuizen en volkstuinten staan onder druk.

Annerike Hekman is van LSA Bewonersinitiatieven
Winanda Hoegen-Kuiper is van de vereniging voor dorpskernen LVKK

In rap tempo wil het kabinet de komende jaren in sporthallen en brandweerkazernes noodsteunpunten inrichten voor de wijk. In dit plan wordt één essentieel inzicht over het hoofd gezien. Bewoners hebben al een goed functionerende infrastructuur van buurthuizen, dorpshuizen en andere ontmoetingsplekken. Daar bouwen ze zelf aan collectieve weerbaarheid, zonder het zo te noemen.

Deze plekken staan onder druk, terwijl ze juist beter ondersteund zouden moeten worden. Want van sterke gemeenschappen wordt Nederland pas echt weerbaar.

In beleidsrapporten van adviesorganen WRR (wetenschap), NIPV (publieke veiligheid) en het Sociaal en Cultureel Planbureau klinkt het luid en duidelijk: de overheid moet investeren in de weerbaarheid van burgers. Bij een oorlog, een groot hack of droogte moeten burgers het een aantal dagen kunnen uitzingen zonder hulp van de overheid.

In mei maakte minister Van Weel (Justitie en Veiligheid) bekend 30 miljoen euro per jaar vrij te maken

voor de inrichting van noodsteunpunten en bewustwordingscampagnes. Vanaf 2027 neemt dit bedrag zelfs toe tot 68 miljoen euro. De minister ziet in brandweerkazernes de aangewezen plek voor deze noodsteunpunten.

Spontaan

Dan de praktijk. Na de explosie in Mariahoeve te Den Haag vorig jaar werd buurthuis Lichtpuntjes spontaan een evacuatiepunt. En bij overstromingen in Limburg waren het in sommige dorpen niet de autoriteiten, maar bewonersinitiatieven die zandzakken inkochten, dijken versterkten en zwakke punten naliepen. Bewoners daar konden improviseren, omdat ze zich al georganiseerd hadden – voor volstrekt andere dingen dan crisisbestrijding, zoals gezelligheid of een groenere buurt.

Kortom, in de plannen voor noodsteunpunten wordt wat ons betreft voorbijgegaan aan een belangrijk deel van collectieve weerbaarheid, namelijk de sociale infrastructuur.

*In sterke
gemeenschappen
hamster je niet alleen
bonen, maar ook
vaardigheden*

tuur. Weerbaarheid ontstaat waar mensen elkaar kennen en willen helpen. In sterke gemeenschappen vertrouwen mensen elkaar en maken ze sneller afspraken over wat te doen in een crisis. Wie kan water filteren? Kan ik mijn batterijen opladen aan jullie zonnepaneel? Is er een dokter in de zaal?

In sterke gemeenschappen hamster je niet alleen blikken bonen en kaarsen, maar ook vaardigheden. Zulke gemeenschappen ontstaan in dorpshuizen, buurthuizen, volkstui-

nen, en andere ontmoetingsplekken van bewonerscollectieven.

Veel bewoners zijn dat met ons eens en ze zijn vast begonnen. In Amsterdam, Gouda, Dordrecht, Ermelo: overal horen wij dat actieve bewoners hun buurten voorbereiden. In Austerlitz werken ze al aan hun eigen brandpreventieplan.

Deze kostbare sociale infrastructuur zou gekoesterd moeten worden, maar staat onder druk. Het maatschappelijk vastgoed, de tuintjes en dorpshuizen waar bewoners elkaar vinden moet steeds vaker concurreren op de markt. Bewonersinitiatieven met hun enorme maatschappelijke opbrengsten hebben het nakijken.

Spil in de buurt

In Culemborg is ontmoetingsplek De Proeftuin – gerund door actieve bewoners – al jaren een spil in de buurt. Na de oproep van de overheid om een noodpakket aan te schaffen, kwamen bewoners bijeen om hun rol te bespreken. Maar hun toekomst is onzeker. Het pand wordt verkocht. Per 1 januari moeten ze eruit.

Als we het belangrijk vinden dat er een veerkrachtige sociale infrastructuur is die bijdraagt aan collectieve weerbaarheid, laten we dan daarnaar handelen. Behoud en versterk bestaande ontmoetingsplekken in buurten en dorpen. Investeer in bouwers van de community, in elke wijk minstens één. Geef trainingen over nodige vaardigheden. En maak geld vrij voor een Buurtweerbaarheidsbudget van 500 tot 5000 euro, aan te vragen door lokale initiatieven.

Bewoners hoeven daarin heus niet alleen op te trekken. Wij nodigen alle landelijke partijen uit die zich inzetten voor weerbaarheid, zoals de veiligheidsregio's, in gesprek te gaan met bewonersinitiatieven, op de plekken waar zij elkaar ontmoeten. Want samenwerken, dat is precies waar bewoners nou eenmaal goed in zijn.